GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 3.

W Niedzielę Dnia 8. Stycznia 1797.

PATENT.

My Franciszek Wtóry, z Bożey Łaski obrany Cesarz Rzymski, po wszystkie czasy Pomnożyciel Rzeszy, Król Niemiecki, Węgierski, Czeski, Gallicyi i Lodomeryi &c. Arcy-Xiążę Austryi, Xiążę Burgundyi i Lotharingii, Wielki Xiążę Toskański &c. &c.

Regestra rodzących się, slubow, i pogrzebow są tak względem publicznych rządow, iako i poiedyńczych familii wielkiey wagi. Publiczne rządy nabywaią ztąd względem pomnożenia, lub pomnieyszenia małżeństw, względem przybywania, lub ubywania rodzących się, względem więcey, lub mniey zmarłych, pożyteczney wiadomości. Poiedynczym familiom służą w różnych okolicznościach za dowodne dokumenta, i częstokroć bywaią za fundament brane do sądowych decyzyi, na których stan obywatela, i wszystkich familii polega. Z tych przyczyn przez troskliwość o dobro naszych poddanych za obowiązek sobie bierzemy, względem takowych regestrow, których sposób prowadzenia dotąd szczególnie tylko od upodobania zależał, i na zaświadczeniu iednego człowieka polegał, taki porządek przepisać, któren dla państwa całego użytecznieyszemi ie czyniąc, z powszechną iednostaynością razem nieuchybność przyzwoita prawom wraz łączy.

Każden Proboszcz więc powinien odtąd w swoiey parafii trzy odmienne prowadzić regestra, to iest: książkę slubow, książkę do zapisywania rodzących się, i książkę umarłych. Proboszczowie zaś ci, do których parafii, więcey wsi wcielonych się znayduią, nadmienione troiakie regestra, czyli metryki, dla zapobieżenia wszelkim omyłkom, dla każdego mieysca osobne trzymać maią. Książka slubow powinna podług formularza Nro. 1 przyłączonego następuiące mieć rubryki: rok, miesiąc, i dzień slubu, Numer domu, imie i przezwisko oblubieńca, Religia i wiek onegoż, czyli młodzian, lub wdowiec: imie i przezwisko oblubienicy, iey Religia, wiek, czyli panna, lub wdowa. Imie i przezwisko swiadkow, i stan ich.

Rubryki oblubieńca i oblubienicy od tego, co slub daie, zapisywane bydź maią, świadkowie zaś, ieżeli pisać umieią, sami się własną ręką podpisywać powinni. Jeżeli zaś pisać nie umieią, natenczas Bakałarz, lub kto inny za nich imiona i przezwisko ich podpisze; iednakże zapis na mieyscu ich uczyniony, krzyżem, lub innym

znakiem ręką własną położonym, tym sposobem, iako przy testamentach, i innych ugodach iest zwyczay, potwierdzić maią. Kiedy zaś slub nie w parafialnym kościele się daie, na tenczas świadkowie zamiarem takowego podpisu nieochybnie do parafii udać się powinni.

Na końcu każdeykarty slubnego regestru Proboszcz swoie imie własną ręką podpisze. Jeżeli zaś slub nie od samego Proboszcza dawany był, natenczas za każdym razem imie od tego księdza z osobna podpisane bydż powinno, który slub dawał. Ordynaryiny Kooperator podpisze tylko z tym dokładem Kooperator. Jeżeli zaś iaki cudzy Xiadz na mieyscu Proboszcza slub daie, natenczas do iego podpisu dodać się należy: iż Proboszcza na to ma pozwolenie. Gdyby Proboszcz dla zapisania administruiącego Sakramentu, tudzież dla zanotowania mieysca pogrzebu w regestrze zmarłych tę ostatnią annotacyą przydać chciał, to mu żadney nowey właściwey nato rubryki dodawać niewolno, lecz tylko przy rubryce mieysca ile możności zapisanie to Sakrament administruiącego, tudzież zanotowanie mieysca pogrzebu wyrazić ma, na końcu zaś, ponieważ te zapisywania co do uwag politycznych żadnego związku nie maią, zaczym te w Tabellach każdego roku przesyłać się maiących dodawane bydz niepowinny.

Ażeby tak liczbę rodzacych się w powszechności, iakoteż liczbę dzieci oboiey płci, tudzież iażeli z małżeńskiego łoża, lub nie, spłodzone są, wiedzieć można, w regestrze rodzących się podług formularza Nro. 2 następuiące rubryki zrobione bydź powinny. Rok, miesiac, i dzień urodzenia, Numer domu, imie ochrzczonego, iego płeć, czyli z slubnych rodzicow, lub nie: imie i przezwisko rodzicow, ich Religia: Imie, przezwisko, i stan chrzesnych rodzicow, czyli kumow. Jeżeli dziecie nie iest z małżeńskiego łoża spłodzone, imie oyca do ksiąg Chrztu zapisywać nietrzeba. Ponieważ takie szczególnie z wyznania matki, z wieści niepewnych, lub domniemywawania się Pasterza pochodzące zapisywania zawsze iest barzdzo wątpliwe, mniemanego oyca w oczach świata zawstydza, i w samey istocie ani z matką, ani z dziecięciem żadnego prawnego niema związku Azatym tylko na owczas takiemu nie z małżeństwa spłodzonemu dziecięciu imie oyca przydać się należy, ieżeli tenże sam się do tego przyzna.

Oycowie Chrzesni powinni tak, iako i swiadkowie slubni albo własną ręką sami się zapisywać, lub ieżeli mieyscu ich kto inny zapisze, cudzą rękę położeniem znaku potwierdzić, i ażeby koniecznie potrzebne te przy chrzcie zapisanie się świadkow, krórzy zaraz po chrzcie odprawionym odchodzić zwykli, tym pewniey w księgach chrztu dopięte było, zaczym parochowie o uskutecznienie takowego świadkow zapisania się nie po chrzcie w Plebanii dopiero, lecz natym samym mieyscu gdzie się Chrzest odprawuie, i wprawdzie przed chrztem ieszcze starać się powinni. (*Reszta potym*)

Z Paryża d. 15. Grudnia.

D. 9. t.m. było pierwsze zgromadzenie w domu ministra skarbowego Ramel deputowanych z pierwszych handlowych miast naszego kraiu. Minister wewnętrzny obywatel Benezech, otworzył mową zgromadzenie, w którey przytoczył, iż rząd dla ożywienia nazad handlu, przemysłu, skarbu &c. i żeby w tym niepopełnił iakiey pomyłki, osądził za rzecz potrzebną zwołać deputowanych kupieckich. W takowych więc naradzeniach, będą deputowani we wszystkim iak naylepiey od rządu zainformowani, i minister skarbowy wnet im myśli swoie otworzy.

Minister skarbowy miał potym mowę w tey osnowie:

Obywatele!

Już dawno życzył sobie rząd tak interessuięcego zgromadzenia, iuż dawno życzył sobie wezwać waszego światła; ale nim to nastąpić mogło, musiała bydź w przod konstytucya ugruntowaną, musiał bydź pokoy wewnątrz przywrocony, aby przez te dwa przedmioty założyć pewną podstawę prawdziwey wartości w rachunkach, spekulacyi w handlu i przemysłu. Te zdarzenia iuż są uskutecznione; musiemy zatym starać się pożytki rewolucyi zasiać; bo, Obywatele, narod niepodniosł się dla tego przeciwko uzurpatorom w masie, aby się oddał zgrai niespokoynych głow bez żadnych początkow. Teraz musiemy przezwyciężyć wszystkie trudności, ktorych ieszcze handel i przemysł doznaią. Nierozumieycie, Obywatele, iż rząd umyślił korzystać z waszey gorliwości, i nieużyć waszych usiłowań do ktorych by was nakłonił, tylko na powiększenie publicznego skarbu. Los publicznego maiątku, iest nayściśley z maiątkiem partykularnych połączony: bogactwa skarbu są razem skutkiem i przyczyną publicznego dobra. Ustawy nasze handlowe potrzebuią poprawy; teraźnieysza epoka, która odmieni postać Europy, iest nader interessuiąca. Związki nasze z handlownemi narodami odnowiaią się; iedna okoliczność przeszkadzała dotąd wszystkim negocyacyom i interessem; ta okoliczność bierze swóy początek w położeniu naszego skarbu. Pierwsze nasze nieszczęscie niepochodzi może z niedostatku gotowych pieniędzy, ale z nieufności, która ich chowa. Ta nieufnosć iest przyczyną, iż prowizya od pieniędzy do tak wysokiey ceny doszła.

Naypierwsza myśl, która wszystkim dobrem obywatelom przychodzi, iest wielkie ztowarzyszenie (association) pieniędzy i sposobow, to iest bank; ale to bank zupełnie wolny w swem urządzeniu i administracyi, i w niczym ani od siły, ani od wpływu rządu niezawisły. Roztrząsnienie więc, czyli dla ożywienia naszego handlu, potrzebuiemy banku, i czyli iednego tylko banku lub też więcey bankow po departamentach; iak wielkich summ potrżeba, aby mogły w nim bydź umieszczone, i iak wielki by ztąd mógł pożytek wyniknąć, gdyby w nim stoiące dobra były umieszczane. Nie chcę się zagłębiać, czyli mamy obcy bank za wzor wziąść, i podobny do Francyi zaprowadzić, lub czyli taki mamy założyć, iakiego ieszcze nigdzie niemasz. Moie zdanie iest iż musiemy oboyga użyć, i z porównania wszystkich systematów, nowe systema ułożyć. Sposoby iakie dla bezpieczeństwa banku w naszych ręku mamy, przechodzą nawet potrzebę. Jak przedziwne iest położenie Francyi dla handlu! Otwarcie Szeldy zwraca do Antwerpii nazad połnocny handel; Bruxella odbiera i ulepsza w swych murach produkta niższego Renu, Mozy, Mozeli &c. &c. Cały świat oddaie Francuzom pierwszeństwie w sztuce wynalazków i upiękrzénia.

Pomniycie, Obywatele, iż teraz iest ów krytyczny peryod, w którym albo powstanie nasz przemysł i handel, albo upadnie. Jeżeli się ieszcze w naszych usiłowaniach ociągać będziemy, wygoruią nasi przeciwnicy nad nas, a my ulegniemy wnet w opieszałości i lenistwie. Zwyciezcy pod Gemmappe, pod Flerus, zwyciezcy nad Renem, w Pireneach i Włoszech powrócą

)2(

po między nas, ale za swoią czynność nieznaydą pożywienia, i ci, którzy całą Europę zadziwili męztwem swoim staną się oyczyznie ciężarem. Przypomniymy sobie owe dni, ktore pierwsze epoki rewolucyi oznaczyły; owe dni, wktórych się cały naród niby iak ieden człowiek podniósł, i wszystko burzył, co się tylko wolności i powszechnemu dobru sprzeciwiało. Z rzecząpospolitą używamy teraz owey wolności, która iest naypierwszem dobrem człowieka, podporą rolnictwa, handlu i przemysłu; z nią mamy rząd, który będąc przymuszony prowadzić woynę dla uzyskania pokoiu, szuka w tym swey sławy, aby poprawił nieszczęścia, które iego zaprowadzenie poprzedziły. Od naszego tedy wyboru zależy, Obywatele, bydź naypierwszym, lub naybidnieyszym narodem. Nasz wybór nie iest wątpliwy; przygotuymy się, abyśmy tym byli w czasie pokoiu, czymeśmy byli w casie woyny!

Deputowani kupieccy, iak powszechnie mówią, są sami z siebie o konieczności i użytku banku bardzo przekonani; ale po skończonych owych mowach oświadczyli, iż póki woyna trwa bank we Francyi na nic się przyda. Lubo iest tak wielkie zaręczenie, iż ten bank będzie całkiem niepodległy od rządu; obawiać się iednak potrzeba, aby w przciwnym losie woyny lub w rewolucyynych uchwałach, do którychby przystąpić musiano, żeby rząd prędzey czy poźniey niezmaczał w nim rąk, pod pozorem iż mu dla woyska potrzeba pieniędzy.

Zdaie się iż rząd chce całkiem mandaty cofnąć z cyrkulacyi i w niedostatku cyrkulacyi gotowych pieniędzy hipotyczne billety zaprowadzić, przeciwko czemu wiele członków w radzie 500 bardzo się opierało. Nawet i deputowani kupieccy niebardzo ten proiekt chwalą, i wszyscy oświadczyli swoie życzenie za przystoynym pokoiem, bez którego wszystkie proiekta skarbowe za niedostateczne uznaią.

Na drugiem zgromadzeniu, które wczoray deputowani kupieccy mieli, proponował im minister, czyby się nieznalazło towarzystwo osób, któreby pod dobremi warunkami podięło się zapłacić przodkiem za maiące się na terminach wypłacić za dobra narodowe 80 mill. Wzywał także deputowanych, aby się zastanowieli, iakim by sposobem zapobiedź drogości pieniędzy można, i żeby mu otwarli swoie myśli, czyby niemożna nazad dłużnikow aresztu przywrocić &c. Miał im także proponować przywrocenie nazad dawney Indyyskiey kompanii. Deputowani kupieccy zgromadzaią się teraz co dzien z rana. Deputowanemi z Antwerpii i Lowanii są obywatele Grebert i Gosſaux, z Bordeaux Beichade, z Bruxelli Gruyer, z Dunkierki L. de Baesque, z Nantes Millet oyciec, z Strazburga Józef Hoffmann.

Dyrektoryat posłał radzie 500 następuiące poselstwo:

Obywatele Prawodawcy!

Wielorakie potrzeby rzeczypospolitey wymagaią spiesznego zastanowienia waszego, tak względem przystosowania iak i użycia naszych źrzodeł. Wszystkie części służby publiczney znayduią się iak wam wiadomo, w cierpiącem stanie; zołd woyska iest zatrzymany; obrońcy oyczyzny są na okropny niedostatek wystawieni; męztwo ich stygnie przez bolesne uczucie

niedostatku; pochodzące ztąd nieukontentowanie rodzi dezercyą; lazarety cierpią niedostatek zapasow potrzebnych drzewa i lekarstw; miłosierne fundacye znayduią się w takim samem niedostaku zwracaią od siebie potrzebnych i chorych, ktòrych iedyną ucieczką były; wierzyciele kraiowi i kommifsanci, ktòrzy się co dzień przykładaią do dostawienia potrzeb dla woyska, z trudnością ledwie po trosze odbieraią z owych summ, ktòre im się należą; to złe ich położenie odstrasza innych, ktòrzyby te same przysługi z większą rzetelnością i taniey czynić mogli; publiczne drogi są niepewne i kommunikacya przecięta; publiczni officyaliści niebiorą żadney zapłaty. Od iednego do drugiego końca rzeczypospolitey, widać sędziow i administratorow w tey okropney alternacie, albo pędzą życie z swemi familiami w bidzie, albo się kalą daiąc się intrygantom przekupuwać; we wszystkich stronach są złemyślni w poruszeniu; w wielu mieyscach organizuie się systema mordu, a policya niemaiąc pieniędzy iest pozbawiona sił śrzodkow do zapobieżenie takiemu nierządowi. Obywatele Reprezentanci kiedy tylko zechcecie, ten smutny obraz wnet zniknie i wszystkie części publiczney administracyi odżyią. Podane iuż wam są mądre zasady względem zaprowadzenia kontrybucyy, i ustanowienia potrzebnych sposobow dla zastąpienia zwyczaynych i nadzwyczaynych wydatkow, których utwierdzenie rzeczypospolitey i dobro ludu wymagaią. Lecz nim wydacie w tey mierze potrzebne ustawy, potrzeba, abyście tym czasową pomoc wyznaczyli, dla wyrwania wszystkich części administracyi z stanu ogołocenia, w którym się znayduią. Ten sposob iest w użyciu owych summ które się ieszcze za czwartą część przedanych narodowych dobr należą. Prawda iż to nie iest nader wielkie źrzodło, ale potreba się starać rozszerzyć go w skutkach swoich. Te osoby które ieszcze niezapłaciły całkiem zakupionych dobr, muszą na termin każdey zapłaty wystawić na siebie obligacye (hipotyczne bilety) do zapłacania z wyrachowaną od tego kapitału prowizyą w gotowych pieniądzach. Te obligacye będą miały zakupione dobra za hipotekę, i kiedy termin zapłaty przeminie, może właściciel tey obligacyi służące za hipotekę dobra sprzedać &c. Te obligacye niemaią nic wspolnego z papierowemi pieniądzmi, i niemaiąc przymuszonego biegu, będą naylepszym handlowem papierem, i ten podwoyny pożytek przyniesą iż dopomogą rządowi i zastąpią mieysce gotowych pieniędzy.

Wnidziecie zapewne sami w to, Obywatele Reprezentanci, iak wiele na tym zależy, aby iak nayspieszniey pomnożyć źrzodła publicznego skarbu, chcąc nadać wolney Francyi szanowną postać, na iaką sobie zasługuie. Przez pomnożenie źrzodeł skarbu, którem iak wiadomo ustawy dysponuią, unikniemy niebezpieczeństwa wpadnienia nazad w stan desorganizacyi i anarchii, ktore nas tak długo dręczyły; przezeń, zostanie nadzieia nieprzyiaciela oszukaną, ktòry uśmiechaiąc się oddala pòkòy, rozumieiąc w każdym momencie, żeśmy iuż do ostatniego stopnia natężenia doszli; przezeń będą przygotowane sposoby do przymuszenia nieprzyiaciela, aby przyiął pokóy, który mu ofiaruiemy i którego sama ludzkość wymaga; przezeń będą ieszcze zasady rzeczypospolitey utwierdzone i zapewniemy iey szczęśliwy i chwaleboy byt.

To poselstwo zatrudniło na kilku sekretnych sesyach radę 500. Dyrektoryat wystawiał ieszcze ogromne summy, których będzie potrzebował, ieżeli rozpoczęte negocyacye bezskuteczne zostaną i radził ustanowienie banku. Tym punktem niezatrudnia się sekretny wydział, ponieważ bank będzie wcale niepodległy od rządu. Ale zato propozycya dyrektoryatu, zaminienia pozostałych ieszcze summ do wypłacenia za dobra narodowe, na hipotyczne billety, zatrudniła wydział; ale iuż umocowano do tego dyrektoryat. Potym zatrudnił się wydział obmysleniem kosztow na przyszłą kampanią, ieżeliby negocyacye na niczem zeszły. Niektore członki odmalowały ieszcze smutnieyszy stan naszego skarbu; inne utrzymywały przeiwnie, i że dyrektoryat wszystko powiększył i podatki są regularnie opłacane. Sama opłata od stemplu i reiestrów przynosi na miesiąc 8 millionów, a nierachowano ią tylko 3 milliony.

Nową opłatę od poczty dekretowano znowu. Podług niey zapłacą na poczcie od każdego arkusza dziennikow po 15 deniers, a inne broszury drugi raz tyle. — Kommissya z 5 członków ma podać sposoby iakby ułatwić wymazywanie z emigrantów listy, a inna kommissya iak ułatwić przedaż dobr narodowych.

Wszyscy officyerowie, ktòrzy od nieiakiego czasu od Włoskiey armii powròcili, muszą tam natychmiast nazad poyść.

Pastoret proponował w radzie 500, aby potomkowie protestanckich familiy, ktore za Ludwika XIV. musiały z Francyi umykać, gdy do Francyi nazad powròcą i rok tam przemieszkaią, otrzymały prawo obywatelstwa Francuzkiego. Proiekt ten odłożono do dalszego czasu.

Hipotyczne billety, maią się iak słychać, i na stoiące dobra partykularnych ludzi rozciągnąć, to iest na podatki maią posiadacze ich na kilka lat przodkiem hipotyczne billety wystawić, które potym rząd bankowi przeda; te billety tym będą pewnieysze, gdy będą miały w dobrach stoiących bezpieczną hipotekę.

Uzbroione w Tulonie woienne okręty są następuiące: *le Formidable* o 80 armatach. *J. J. Rousseau*, *le Gemmape*, *les Tyrannicide* i *le Montblanc*, wszystkie o 74 armatach, potym 2 fregat o 40 armatach i o 30. Te okręty będą od wice admirała Villaneuve kommenderowane, i są iak słychać na Archypellag przeznaczone, a przynaymniey fregata Dianna idzie do Konstantynopola. Dnia 30 listopada ieszcze te okręty nie były z Tulonu wyszły.

Kilka tuteyszych dziennikòw zapewniaią, iż dyrektoryat wydał rezolucyą, przez którą zawiesza dopoty wszystkie związki z stanami Ameryki, aż te stany uczynią zadosyć pretensyom rzeczypospolitey, które do nich ma. Przydaią do tego, iż nietylko P. Monroe, ale i nowy Amerykański poseł P. Pinckney w net ztąd nazad odiedzie.

Minister marynarki wyiechał ztąd przedwczorem i iak tu utrzymuią do Brest. Niektóre pisma rozpuściły wieść, iakoby na flocie w Brest wszczeło się nieposłuszeństwo, gdy odebrała rozkaz wyyścia na morze; ale ta wieść dotąd się niepotwierdziła.

Dla członków dyrektoryatu przyszły z Lyonu nowe stroie, czyli ubiory stanu, ktore w przepychu maią wszystko przechodzić, co tylko dotąd w fabrykach Liońskich zrobione było.

Gdy wewnętrzny minister Benezech, ma szwagra, a minister marynarki Truguet brata, którzy emigrowali, i obydwa musieliby podług ustawy 3 briumer swoie urzędy poskładać; domyślaią się, iż dyrektoryat będzie upraszał ciała prawodawczego o wyiątek dla nich.

Na wyższym Renie, zdaie się, iż obydwa woyska nim poydą na zimowe leże, oczekuią iaki obrot negocyacye pokoiu wezmą. Arcy Xżę Karol niechciał ieszcze przyiąć żadnego zawieszenia broni, ponieważ ienerał Moreau nalegał o to, aby obydwa woyska zostały się w tych samych stanowiskach i fortecach, w ktorych teraz stoią. Umowę, ktora iuż względem rozeyścia się na zimowe leże na niższym renie zaszła, miał dyrektoryat iak słychać potwierdzić.

W dzisieyszym Redaktórze iest doniesienie o śmierci Imperatorowey w tym sposobie umieszczone: "Dyrektoryat odebrał przez nadzwyczaynego kuryera urzędowne doniesienie o śmierci Katarzyny II Imperatorowy wszech Rossyy, która d. 6 listopada (Ruskiego) w Petersburgu nastąpiła."

Tu rozumią iż ta zmiania rządu w Petersburgu, przyspieszy powszechny pokoy. — Mowią iż w negocyacyach z Anglią z naszey strony bardzo nalegaią, aby Anglia ustąpiła dla Hiszpanii Gibraltar.

Z Rzymu d. 5. Grudnia:

Wiadomość o zawartym pokoiu między dworem Neapolitańskim i rzeczpospolitą Francuzką, uczyniła tu wielkie wrażenie ponieważ wszystkie nadzieie które w aliansie z Neapolem pokładano na raz zniknęły. Teraz wszystko inny obrot bierze. W tym krytycznym położeniu, iesteśmy iednak przekonani, iż Francya trwa ieszcze zawsze w swey skłonności zawarcia z Papieżem pokoiu, i niebędzie chciała w państwach Papiezkich dalszych zdobyczy czynić. Odpowiedź Króla Hiszpańskiego na list głowy kościoła, w ktorym go o usilne pośrzednictwo między nim i rzecząpospolitą Francuzką uprasza, nakłoni zapewne Papieża do przystąpienia spieszno do pokoiu. Ta odpowiedź iest tey treści: "Król Jmć Katolicki iest zawsze do oyca S. iako do głowy Kościoła przywiązany, i w tym charakterze może na iego podległości i uszanowaniu polegać. Ale co się tyczy światowych i politycznych interessów, iest Król Jmć Katolicki, aż nadto interessami swego kraiu obarczony, nie żeby się ieszcze miał interessami dworu Rzymskiego zatrudniać; dla tego radzi mu z dobrego serca swego aby się nayrostropnieyszey i naypewnieyszey drogi uchwycił.„

Przeszłey niedzieli była zwyczayna rada stanu. Mowią iż się na niey względem podanych przez P. Bottoni temu dworowi nowych propozycyy pokoiu naradzono; drudzy utrzymuią iż na niey czytano depesze od kardynała Albaniego z Wiednia.

Król Neapolitański domagał się u Papieża wiele dezerterów, którzy tu do woyska zawerbowani zostali; 25 zostało zaraz pod konwoiem iazdy na granicy oddanych, z tym iednak warunkiem, aby za swoie przestępstwo nie byli karanemi.

Słychać iż ienerał Colli, który będzie armią Papiezką kommenderował, ma wnet na czele woyska stanąć. Ochotnicy konni nie są ieszcze do żadnego porządku przyprowadzeni, dla tego marsz ich do Romanii odłożono aż do śrzodka tego miesiąca.

Z Genui d. 5. Grudnia.

W tych dniach przybyła tu żona Buonapartego i stanęła w domu Francuzkiego posła. Naszemu Doży oddała wizytę, i od 4 dam była na audyencyą zaprowadzona, która bardzo krótko trwała. Dnia 1 dała dla wszystkich zagranicznych ministrów i znaiomych osób wielki obiad. Dnia 2 poiechała nazad do Medyolanu, gdzie ią Francuzki minister odprowadził.

Przeszłego tygodnia przeszło przez nasze przedmieście S. Pietra d'Arena 3000. nowego Francuzkiego woyska; więcey nadeydzie wkrotce, iako też 1000 siodeł, wiele armat, bomb i haubic, to wszystko dla zmocnienia Włoskiey armii z Francyi. Z Piemontu piszą, iż tamtendy ustawicznie woyska do zmocnienia tey armii przechodzą.

Z Medyolanu d. 13. Grudnia.

Buonaparte iest tu ieszcze. Codzień przychodzą nowe posiłki dla armii, i znaczny cug artylleryi do Mantui. Z Liworna dowiaduiemy się, iż 100 Francuzów, których 600 Anglików w cytadelli Pescaia obległo, w tym momencie kiedy im się kazano w niewolą poddać, uderzyli z bagnetem w ręku na Anglików, 50 ich na placu położyli i d. 25 listopada do Liworna się wyrznęli.

Jeneralna administracya wydała surowy rozkaz przeciwko dezerterom i tym, ktorzy im do ucieczki dopomogą. Taż przyrzekła w odezwie do woyska swoim legionom i ich krewnym, ieżeli pierwsi przesłużą iednę kampanią przeciwko nieprzyiacielowi, lub lat 3 wiernie oyczyznie, rozmayte pożytki i przywileie.

Z Włoch d. 20. Grudnia.

Rzeczpospolita Wenecka, uznawszy za potrzebne pomnożyć w teraźnieyszym położeniu swoie siły jak na lądzie, tak na morzu, ustanowiła z tey przyczyny rozmayte podatki. Szczególniey podniesiono podatek na gondoły: od każdego gondołu o 2 wiosłach zapłacą teraz rocznie 5 czer: zło, od gondołu o 4 wiosłach 50 czer: zło: Upoważniono także pierwszą rządową osobę pod nazwiskiem *Savio*, do wezwania do siebie naybogatsze osoby i kupców i do nakłonienia ich do pożyczki dla rzeczypospolitey na 4 procenta, i słychać iż już znaczne summy podpisano.

Z Medyolanu donoszą pod d. 18 iż jenerał Buonaparte przyszedłszy zupełnie do zdrowia, wyiechał ztamtąd bardzo spieszno; ale niewiedzą gdzie i dla czego.

Z Hagi d. 20. Grudnia.

Kommifsya skarbowa uczyniła zgromadzeniu mocne reprezentacye względem niezapłaconey ieszcze reszty we wszystkich prowincyach do nałożoney przeszłego roku 60 mill: przymuszoney pożyczki; ta reszta wznosi 21 millionów. Wyznaczono kommifsyą aby weszła w przyczyny dla czego ta pożyczka nie iest dotąd zupełnie wypłacona, i ieżeli na wyznaczonych terminach nie będzie zapłacona, tedy pod exekucyą będzie wybierana.

Jenerał Beurnoville będzie stał w Bonn na zimowey kwaterze.

Z Nowegoyorku donoszą, iż boiaźń zamieszek w kraiu z przyczyny elekcyi następcy Washingtona zupełnie zniknęła, i wszystko tam iest spokoynie.

Z Bazylei d. 17. Grudnia.

Od ostatniego bombardowania strasznego, nic ważnego między obiema stronami na granicach naszych niezaszło. Austryacka iazda rozchodzi się z obozu powoli do publiskich mieysc na kwaterunki.

DODATEK

DO N^{ru} 3.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W NIEDZIELĘ DNIA 8. STYCZNIA 1797.

Z Krakowa d. 8. Stycznia.

J. C. M jenerał hrabia Lichtenstein, przybył tu d. 4 t. m. a 5 poiechał w dalszą swą podroż do Petersburga, z powinszowaniem od dworu Cesarskiego wstąpienia na tron nowemu Imperatorowi.

Z Berlina d. 31 Grudnia.

Z naywiększym zasmuceniem Królewskiego domu, umarł d. 28 t. m. około godziny 12 w nocy Fryderyk Ludwik Karól Xżę Pruski, drugi syn Królewski, koadiutor orderu Johannitow w Sonnenburg, jenerał iazdy &c. na zgniłą gorączkę. Rodził się d. 5 listopada 1773 i nieżył tylko 23 lat miesiąc 1 i 23 dni. Wczoray zawdział dwor na 3 miesiące po nim żałobę.

Z Parmy d. 8. Grudnia.

Mantua iest iuż tak ściśniona, iż nikt ani tam wniść, ani ztamtąd wyyść niemoże. Tu znayduie się wiele Mantuańczykow, ktorzy od dawnego czasu niemaią żadnych wiadomości od swoich familiy, i obawiaią się, żeby ta forteca niedostała się wnet w ręce republikanow. Od naszych stron ciągnie wiele Bonońskich, Modeńskich, i Ferrary woysk ku Mantui; wczoray przeszło tędy korpus sapperów i minerów, ze wszystkiemi swemi narzędziami.

Z Paryża d. 19. Grudnia.

Wnet będziemy w stanie dać wiadomość o przeznaczeniu wielkich przygotowań w Brest, Rochefort &c. Minister Truguet wyiechał z rozkazu dyrektoryatu spiesznо do Brest dla przyspieszenia wyyścia tamteyszey flotty. Wczasie niebytności iego, zastąpi minister wewnętrzny iego wydział. Ta flotta składa się z 16 liniowych okrętow, 11 fregat i wielkiey liczby małych statkow; ma 12,000 woyska lądowego na okrętach, oprocz tego liczną artylleryą i wszystko co tylko do uzbroienia 50,000 ludzi iest potrzebnego. Pomiędzy lądowemi woyskami znayduie się od 5 do 600 ludzi korpus które jenerał Hoche uformował z aresztantow galerowych. Dla iazdy wzięto tylko na okręty siodła, uzdy, dery &c. konie znaydą na mieyscu swego przeznaczenia. Z tą flottą złączy się także eskadra admirała Richery, która iak słychać wyszła iuż z Rochefort.

Z Włoch d. 12. Grudnia.

Jenerał Buonaparte, który się ieszcze

zawsze w Medyolanie znayduie, wezwał wszystkich szlachty i Xży aby się nieodwłocznie do Medyolanu stawili. Wszystkim którzy z Lombardyi po uchodzili, pozwolono za opłaceniem pewney taxy nazad powrocić: ci, których intrata 30,000 liw. przenosi, zapłacą połowę. Reszta z nałożonych 20 mill. na Medyolańczykow, 3 ½ mill. maią bydź w krotkich trzech terminach zapłacone. — Angielski admirał Jarvis zagroził rzeczypospolitey Genueńskiey swoią wizytą, ieżeli nieotrzyma za uczynioną banderze Angielskiey zniwagę satysfakcyi Senat niedał mu na to żadney odpowiedzi.

Z Offenburga d. 15. Grudnia.

Wczoray przybyło tu 2 Francuzkich jenerałow z 2 trębaczami i mieli długą rozmowę z Arcy Xciem Karolem. Mowią iż proponowali kapitulacyą, ale ta niebyła przyiętą. Wieczor słychać było znowu straszną kanonadę. Przed kilką dniami przybył tu Xżę Kondeusz i obeyrzał szańce przed Kel. Indzenier, którego z sobą przyprowadził miał odrysować ostatnią razą zdobyty szaniec; ale ledwie co wszedł do niego, gdy go nieprzyiacielska kula na mieyscu rozciągnęła. — Laudgraf Hessen-Darmstadt znayduie się ieszcze z swem drugiem synem, w głowney kwaterze, od czasu iak pułkownik indzynierow Dietrichstein, którego miał do Paryża iak słychać było wysłać, nazad do Wiednia poiechał.

Z Konstantynopolu d. 10. Listopada.

Oto iest wypis z trzeciego Nru Francuzkiey gazety Konstantypopolskiey, d. 7 Briumer roku 5 (28 Października 1796.)

Jschapranle - Zade - Yahya - Bey, wysłany w charackterze mikhmandat do powitania na granicy jenerała Aubert - Dubayet, został na rekommendacyą tego ambassadora rzeczypospolitey Francuzkiey wyniesiony na stopień kapitana baszy, a iego intraty woyskowe są przeniosione na iego syna.

Na żywe nalegania tegoż ambassadora, naywyższa Porta zaleciła P. Chalgrin, emigrantowi Francuzkiemu, który w tey stolicy od początku rewolucyi rezyduie, aby zdiął swoy mundur, białą kokardę i inne znaki krolewskie.

Kościoł i klasztor na przedmieściu Konstantynopolskim Galeta, znany pod imieniem S. Benedykta, i który od panowania Solimana II chwalebney pamiątki, zawsze do Francyi należał, gdy się poźniey przedmiotem kłotni stał, rozstrzygnął ią tymczasowo rząd Ottomański, oddawszy dozor klasztoru woiewodzie Galaty, a duchowność exiezuicie poddanemu Tureckiemu. Teraz zostały obydwie te własności, zupełnie pod dyspozycyą reprezentanta rzeczypospolitey Francuzkiey oddane, który iuż co się tyczy cywilney administracyi poczynił potrzebne rozrządzenia.

Obywatel Verninac, miał d. 1 t. m. u Wielkiego Wezyra z znaczną świtą z osob swego narodu audyencyą na pożegnanie. Trzau basza (trzeci minister stanu) posłał mu swoy bat o 14 wiosłach do Tophana, dla przewiezienia go do Konstantynopolu, a sam czekał na niego przy marynarce do wprowadzenia go do Porty. To iest pierwszy raz iż przy pożegnaniu użyto tych honorow, które tylko dla przyymowania posłow są we zwyczaiu. Minister Francuzki stanąwszy u Porty, został od Xcia Jpsylantego drogomana Porty wpierwszey

sali przyięty i na salą audyencyi za prowadzony. Usiadłszy sobie razem z W. Wezyrem, przemowił do pierwszego tego ministra w tych wyrazach: "Przychodzę pożegnać się z Tobą Wielki Wezyrze. W srzod żalu, który czuię w tym momencie, miło mi przynaymniey pomyśleć iż Wysoka Porta raczy nieiaką pamiątkę moich usilnych starań zachować, które łożyłem na spoienie bardziey będących iuż między rzecząpospolitą i Nią związkow przyiaźni i za moie życzenie, które zawsze dla pomnożenia iey chwały okazywałem. Co się mnie tyczy, niezapomnę nigdy licznych dowodow zaufania i przyiaźni, ktoremi mnie zaszczycić raczyła, i proszę abyś tu nayżywszą moią wdzięczność za nie przyiął."

Wielki Wezyr odpowiedział mu na iego mowę w tym sposobie:

Było zawsze naywyższą wolą J. C. M. naywyższego i naypotężnieyszego Cesarza, mego nayłaskawszego samowładcy i pana, aby będące iuż między naywyzszą Portą, i rzecząpospolitą Francuzką związki przyiaźni iak naylepiey spoić, JP. Nadzwyczayny poseł, ktòry w każdym czasie swego poselstwa, potrafił zupełnie ztwierdzić i ugruntowrć to dzieło, zasłużył sobie na zupełną przychylność u Cesarza Jmć. A iako te związki przyiaźni są bez wątpienia, na zawsze nierozwiązane, J. C. M. korzystaiąc z tey okazyi oddaie JP. Posłowi swoy list Cesarski, ktòry służy za odpowiedź, tak na list, ktory odebrał o iego odwołaniu, iako też na dawnieyszy, i życzy mu iak nayłaskawiey szczęśliwey podrozy."

Po skończonych mowach, i po niektòrych ieszcze rozmowach w czasie ktorych roznoszono kawę, sorbet, perfomy, rożową wòdkę, przywdziano na ministra sobolowe futro. Potym przyniesiono list do dyrektoryatu wykonawczego od W. Sułtana. W. Wezyr podniosł się do odebrania go, i usiadłszy na swoie mieysce, oddał go obywatelowi Verninac, ktòry go podał obywatelowi Ruffin pierwszemu sekretarzowi i pierwszemu tłomaczowi. Po odebraniu listu, wyszedł zaraz minister z całą swoią switą i drogoman Porty go odprowadził. Na podworcu zastał pieknego konia, wspaniale po Turecku ubrany, którego mu w podarunku ofiarowano, i poiechał zaraz na nim do marynarki, zkąd popłynął na swoim bacie nazad.

Obywatel Verninac wyiedzie w trzech dniach za pozwoleniem dyrektoryatu do Francyi nazad. Od Porty wiezie dla dyrektoryatu namiot, ktory mu na znak przyiaźni ma oddać.

Z Bruxelli d. 15. Grudnia.

Tu zatrudniaią się przedażą nieruchomych klasztornych dobr; ale że niema wiele kupuiących, tak ich tanio przedaią, iż kupuiący rozebrawszy ich, za sam drewniany materyał dwa razy tyle weźmie co dał. Względem ruchomych dobr wyszedł rozkaz, iż w głowne miasta każdego kantonu będą razem zniesione i dopiero od wyznaczonych kommissarzy przedawane. Złote i srebrne naczenia są iednak od tego wyięte i będą tu przywieziene. Zaciągnione na klasztorne dobra długi, płacą teraz gruntowemi billetami, ktore 60 procentow tracą. — Między zniesionemi w departamencie Dyl klasztorami znayduie się i opactwo Tungerloo, ktore w czasie dawney Belgickiey insurrekcyi samo 3 regimenta wystawiło.

Od wyższego Renu d. 17. Grudnia.

Kel iest ustawicznie z naywiększym natężeniem attakowany i broniony. W nocy z 12 na 13 uczynili znowu Francuzi wycieczkę na roboty, które Austryacy za wieyskim kościołem założyli i większą im ich część zburzyli. Po południu attakowali Austryacy prawe skrzydło Francuzkich szańcow; ale zostali ze stratą 500 ludzi nazad odparci. Dnia 15 miał Arcy Xżę Karòl do obozu pod Huningen przybydź i Francuzkiego kommendanta jenerała Gerard starszy, nazwanego, z zagrożeniem wezwać, ieżeli nieodda mostowego szańcu iż Huningen formalnie każe zbombardować. — Arcy Xżę Karol zakazał officyerom i kancellistom pod karą kassacyi, aby w swoich listach nic o woiennych zdarzeniach niespominali.

Z Mitawy d. 16. Grudnia.

Liczba Polakow, którzy dawniey iako aresztanci na Syberyą wysłanemi byli, a od teraźnieyszego Imperatora wolność i przywrocenie do dobr i posiadłości swoich otrzymali, wynosi 14,052 Niektórzy byli iuż tam od 30 lat skazani. Emigranci Polscy i Litewscy odebrali pozwolenie powrocenia nazad do kraiu. Imperator iest co dzień na wachparadzie. W. Xciu Konstantemu ma oddać kommendę nad armią w Estonii i Kurlandyi. Hrabia Bobrinski odebrał od Imperatora 19,000 chłopow i wspaniały dom po Stegelmannie i zaproszony iest do dworu. Wszystkie osobne dwory są od Imperatora zniesione, przez co rocznie przeciw przeszłemu etatowi przy naymniey 5 mill. rubli oszczędzi. Imperator miał oświaczyć, ponieważ z swemi dziećmi iednę familią składa, chce też zniemi co dzień razem iadać. Ale zato wyznaczył 11 mill. rubli na rok na poprawienie żołdu &c. woysku. P. Markow udał się do swoich dobr, a sekretarz stanu Altest złożył swóy urząd. Kościuszko odebrał oprocz roczney pensyi 6000 rubli, pozwolenie wyiechania do Ameryki, gdzie pod Washingtonem razem z Pułaskim zbierał laury woienne, i na drogę dostał od Imperatora 12,000 rubli.

Imperator rozkazał także, aby Krolowi Polskiemu Stanisławowi Augustowi, który wciąż w Grodnie siedzi wypłacano regularnie iego pensyą. Na mieyscu Xcia Repnina kommenderuie tym czasowo jenerał Michelson w Litwie.

D O N I E S I E N I E.

Z strony C. K. pełnomocney zadworney kommissyi Gallicyi zachodniey cytuią się następuiące osoby: Szmul Jakubowicz, Dominik Woźniak i Jawl Bednarczyk; aby się w ciągu sześćdziesięciu dni od daty publikacyi ninieyszego rozkazu przed C. K. Przedborska komorą celną tym pewniey stawili i względem onymże na d. 1 i 12 maia konfiskowanych rzeczy czyli ruchomości odpowiedzieć byli gotowi, ile po bezskutecznie upłynionym terminie rzeczy w zachowaniu dotąd zostaiące za przepadłe poczytane i fiskusowi przyznane będę. W Krakowie d. 22 grudnia 1796 roku.

Z Strony C. K. pełnomocney nadworney kommissyi do powszechney każdemu wiadomości obwieszcza się, iż dotąd ustanowiona w Strzelcach głowna wchodniczo-celna komora Barkowice, od d. 1 grudnia 1796 do Sulciowa przeniesioną została, i szczegolnie przy Barkowickim moście ieden palletuiący dozorca ustanowionym będzie. W Krakowie 30 grudnia 1796.